

Týždeň od 16. do 22. marca

DVE NAJVÄČŠIE PRIKÁZANIA: LÁSKA A SPRAVODLIVOSŤ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mat 22,34–40; Zach 7,9–12; Žalm 82; Mich 6,8; Mat 23,23–30; Luk 10,25–37

ÚVODNÝ TEXT

Ak niekto hovorí: „Milujem Boha“ a nenávidí svojho brata, je klamár. Ved' kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, nie je schopný milovať Boha, ktorého nevidí. (1 Ján 4,20)

Ako kresťania veríme, že Boh napokon všetko urovná a dá do poriadku. Zároveň vnímame, že záleží na tom, čo ako kresťania robíme tu a teraz. Hoci okolo nás existuje veľa nespravodlivosti a zla, ktoré Boh nateraz neodstráni (pre obmedzenia vesmírneho sporu), neznamená to, že by sme sa v nejakej miere nemohli podieľať na zmiernení utrpenia a zla, ktorých sme svedkami. V skutočnosti je takéto konanie pre nás povinnosťou.

Ukázali sme si už, že láska a spravodlivosť spolu súvisia a sú neoddeliteľné. Boh miluje spravodlivosť. A ak milujeme Boha, potom budeme aj my milovať spravodlivosť.

Rovnako je to aj s láskou k blížnym. Ak milujeme Boha, budeme milovať jeden druhého. Neoddeliteľnou súčasťou lásky k blížnemu je prejavovanie záujmu o blaho ľudí okolo nás. Keď iných sužuje chudoba, útlak alebo akákoľvek nespravodlivosť, malo by nás to znepokojovať. Keď niekto prežíva útlak, nemali by sme nad tým zatvárať oči. Namiesto toho by sme si mali klást otázku, čo môžeme urobiť, jednotlivo aj spoločne, aby sme presadzovali Božiu lásku a spravodlivosť spôsobom, ktorý bude v našom zničenom svete zrkadliť dokonalý charakter spravodlivosti a lásky nášho Boha.

OSNOVA LEKCIE

Doteraz sme hovorili o Bohu a Jeho charaktere, v ktorom sa prejavuje láska a spravodlivosť. V tejto lekcií sa zameriame na biblické učenie o Božej túžbe, aby sa tieto charakterové črty odzrkadľovali v živote Jeho detí.

- Mat 22,24–40: Najväčšie prikázanie: láska k Bohu a k blížnym (nedeľa)
- Zach 7,9–12: Naše najčastejšie zlyhanie: neláska k Bohu a k blížnym (pondelok)
- Žalm 82: Božia láska presadzujúca spravodlivosť (utorok)
- Mat 23,23: Výzva na usilovanie o spravodlivú spoločnosť (streda)
- Luk 10,25–37: Podobenstvo o láske k Bohu a k blížnemu (štvrtok)

DVE NAJVÄČŠIE PRIKÁZANIA

³⁴Ked' farizeji počuli, že umlčal saducejov, zišli sa ³⁵a jeden z nich, znalec Zákona, sa spýtal, aby ho skúšal: ³⁶„Učiteľ, ktoré je najväčšie prikázanie v Zákone?“ ³⁷A on mu odpovedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou. ³⁸To je veľké a prvé prikázanie. ³⁹Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho blízkeho ako seba samého. ⁴⁰Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.“ (Mat 22,24–40)

Aby sme pochopili, čo by sme mohli urobiť, jednotliv aj spoločne, aby sme podporili Božiu lásku a spravodlivosť v našom svete, začnime tým, že sa zameriame na Božie „prikázania“.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako Ježiš odpovedal na zákonníkovu otázku v úvodnom texte (Mat 22,34–40)?

Podľa samotného Ježiša „veľké a prvé“ prikázanie znie: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou.“ A Ježiš dodáva: „Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho blízkeho ako seba samého.“ Tieto dve prikázania však nestoja osamotene. Ježiš hovorí: „Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.“ (Mat 22,37–40) Obe prikázania sú citámi zo Starej zmluvy.

Prečítaj si text Mat 19,16–23. Ako súvisia Ježišove odpovede na otázky bohatého mládenca s Jeho odpoveďami na otázku zákonníka v Matúšovi 22?

O čo ide v tomto príbehu? Prečo Ježiš odpovedal práve takýmto spôsobom? Čo sa môžeme naučiť z oboch týchto stretnutí?

„Kristus mu ukázal jediný spôsob, ako môže dosiahnuť dokonalý kresťanský charakter. Kristove slová boli múdre, aj keď mu pripadali prísne a náročné. Jedinou nádejou bohatého muža bolo prijať a poslúchať ich. Jeho vznešené postavenie a majetok nesprávne ovplyvňovali jeho charakter. Postupne by mu to bolo úplne nahradilo Boha. Či by bol Pánovi odriekol viac alebo menej svojho imania, ešte vždy by mu bolo zostalo tolko, čo mohlo oslabiť jeho mravnú silu a bezvýhradnú službu, pretože veci tohto sveta, akokoľvek nieisté a nepatrné, vedia človeka pomaly a úplne zotročiť.“ (GC 520; CL 337.338)

- Zrejme nie všetci sme povolaní predať všetko, čo máme, ako na to vyzval Ježiš bohatého mládenca. Na čom môžeš ty osobne lipnúť natoľko, že ak by si sa toho nevzdal, mohlo by ťa to viesť k tvojej večnej záhube?

APLIKÁCIA

DVA NAJVÄČŠIE HRIECHY

⁹„Takto hovorí Hospodin zástupov: „Na súde spravodlivo súdte a preukazujte si navzájom milosrdenstvo a láskavosť! ¹⁰Vdovy, siroty, cudzincov a chudobných neutláčajte a vo svojich srdciach nezmýšľajte zle jeden o druhom!“
¹¹Nevenovali mu však pozornosť, obrátili sa chrbtom a zapchali si uši, aby nepočuli. ¹²Srdce si zatvrdili ako diamant a nepočúvali zákon ani slová, ktoré im Hospodin zástupov poslal prostredníctvom svojho ducha cez dávných prorokov. Preto ich postihol veľký hnev Hospodina zástupov. (Zach 7,9–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Podľa samotného Ježiša sú dve najväčšie prikázania láska k Bohu a vzájomná láska. Napĺňanie týchto prikázaní v sebe zahŕňa prinášanie obetí, ktoré konkrétne a jasne vyjadrujú lásku k druhým. Práve takto sa „chodí“ v Ježišových stopách.

Ak sú dvomi najväčšími prikázaniami láska k Bohu a láska k druhým, aké sú potom dva najväčšie hriechy?

Prečítaj si text Ž 135,13–19. Čo tieto verše prezrádzajú o hriechu, pred ktorým Písmo varuje veľmi často?

Stará zmluva opakovane zdôrazňuje, aký veľký význam má láska k Bohu (pozri 5Moj 6,5). Tento dôraz je silno prepojený s veľkým hriechom modlárstva, ktoré je opakom lásky k Bohu.

Čo Boh odsudzuje v úvodnom texte proroka Zachariáša (Zach 7,9–12)? Ako to spolu s hriechom modlárstva súvisí s dvomi veľkými prikázaniami?

Boh neodpovedá svojím hnevom len na hriech modlárstva. Svoj hnev mieri aj na zlé zaobchádzanie s Jeho ľudom, či už individuálne alebo kolektívne. Boh sa hnevá na nespravodlivosť, pretože Boh je láska.

Dva veľké hriechy zdôrazňované v Starej zmluve môžeme vnímať ako zlyhania v kontexte s dvomi veľkými prikázaniami: milovať Boha a milovať blížneho. Dva najväčšie hriechy sú preto nedostatkom lásky. Nemôžeme teda zachovávať prikázania, ak nemilujete Boha a ak nemilujete iných.

Apoštol Ján na to upozorňuje nasledovne: „Ak niekto hovorí: Milujem Boha a nenávidí svojho brata, je klamár. Veď kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, nie je schopný milovať Boha, ktorého nevidí. A toto prikázanie máme od neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval aj svojho brata.“ (1Ján 4,20.21)

APLIKÁCIA

- Ako by si niekomu vysvetlil, že lásku k Bohu nemožno oddeliť od lásky k druhým? Ako rozumieš neoddeliteľnému prepojeniu medzi láskou k Bohu a láskou k blížnemu?

BOH MILUJE SPRAVODLIVOSŤ

¹Boh sa postavil v zhromaždení bohov, uprostred bohov súdi: ²„Dokedy chcete súdiť nespravodlivo a nadŕžať bezbožníkom? ³Prisúďte právo utláčanému a sirote, poníženému a chudobnému vymáhajte spravodlivosť. ⁴Ochráňte utláčaného a chudobného, vytrhnite ho z moci bezbožníkov!“ ⁵Nič nevedia, nič nechápu, chodia v temnote. Chvejú sa všetky základy zeme. ⁶Povedal som: „Bohovia ste, všetci ste synmi Najvyššieho. ⁷Vy tiež pomriete ako ostatní ľudia, padnete ako hociktoré knieža.“ ⁸Vstaň, Bože, súd' zem, ved' všetky národy sú tvojím vlastníctvom! (Žalm 82)

Písmo zdôrazňuje, že Boh miluje spravodlivosť a nenávidí zlo (napríklad Ž 33,5; Iz 61,8). Bohu robí akákoľvek nespravodlivosť nesmiernu starosť. Dozvedáme sa dokonca, že nespravodlivosť u Neho vyvoláva rozhorčenú snahu ochrániť všetkých, ktorí sú obeťami nespravodlivosti. V Starej aj Novej zmluve sa Boh neustále veľmi zapálene vyjadruje v prospech ponížovaných a utláčaných. Zároveň opakovane vyjadruje spravodlivý hnev proti prenasledovateľom a utláčateľom.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako úvodný text (Žalm 82) vyjadruje Božiu starostlivosť o spravodlivosť v tomto svete? Aký význam to má pre nás dnes?

Táto pasáž podľa mnohých komentárov kritizuje pozemských vládcov zodpovedných za nespravodlivosť v spoločnosti. Zároveň odkazuje na Boží súd nad nebeskými vládcami („bohmi“), ktorí stoja v pozadí skazených pozemských sudcov a vládcov (ide teda o démonické sily). Vládco sa konkrétne pýta: „Dokedy chcete súdiť nespravodlivo a nadŕžať bezbožníkom?“ (Ž 82,2) Boh ich obviňuje, že sa nezastávajú tých najsľabších v spoločnosti a že nerobia nič pre záchranu núdzných z rúk bezbožníkov (Ž 82,3,4).

Proroci Starej zmluvy opakovane vyzývajú na spravodlivosť. Treba zdôrazniť, že nejde len o akúsi okrajovú tému Písma. Naopak, ide o ústredný bod posolstva prorokov v celej Starej zmluve. Rovnaký dôraz na túto tému nachádzame aj v posolstve Ježiša Krista, keď kázal a robil znamenia a zázraky na zemi.

Nie je žiadnym tajomstvom, čo Boh chce a vyžaduje od tých, ktorí tvrdia, že Ho milujú a poslúchajú. Veľmi jasne to zdôrazňuje napríklad prorok Micheáš: „Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom.“ (Mich 6,8)

Tento postoj sa odzrkadľuje v celom Písme. Ježiš povedal: „Podľa toho všetci spoznajú, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jeden k druhému.“ (Ján 13,35; porovnaj s 1 Ján 4,8–16)

- Ako by vyzerali naše rodiny a zbory, keby sme sa sústredili na posolstvo z Mich 6,8 a túto požiadavku uvádzali do praxe slovom aj skutkom? Ako by si mohol ty sám lepšie prejavovať uplatňovanie princípov opísaných v tomto verši?

APLIKÁCIA

VÝZVY NA NASTOLENIE SPRAVODLIVOSTI

Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci! Dávate desiatky z mäty, kôpru a rasce, ale zanedbali ste to, čo je závažnejšie v Zákone: spravodlivosť, milosrdenstvo a vernosť. Toto bolo treba robiť, ale tamto nezanedbávať. (Mat 23,23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Proroci v Písme neustále pripomínajú Božie volanie po spravodlivosti v spoločnosti. Písmo neopomína zdôrazňovanie problému nespravodlivosti a útlaku. Výzva, aby Boh „súdil“ alebo „vyniesol súd“, je vo svojej podstate volaním, aby Boh nastolil spravodlivosť.

Spomeňme napríklad proroka Izaiáša. Ten veľmi otvorene upozorňuje na problém nespravodlivosti v Izraeli. Jeho slová a volanie po spravodlivosti by sme si mali vziať k srdcu aj dnes: „Učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomáhajte utláčanému, vymôžte právo sirote, obhajujte vdovu!“ (Iz 1,17) Ďalej vyhlasuje „beda“ proti tým, čo „ustanovujú nespravodlivé zákony“, a tým, čo „biednych... obrali o právo“ (Iz 10,1.2). Zároveň varuje: „Čo však urobíte v deň trestu a pri skaze, čo príde zďaleka? Ku komu sa budete utiekať o pomoc a komu zanecháte svoje bohatstvo?“ (Iz 10,3)

Podobné posolstvo od Hospodina hlása aj prorok Jeremiáš: „Beda tomu, kto stavia dom nespravodlivo a svoje horné izby bez práva, kto svojho blízkeho núti slúžiť zadarmo a nedá mu zaslúženú mzdu. ... Či tvoj otec nejedol a nepil? Uplatňoval však právo a spravodlivosť a mal sa dobre. Dopomáhal k právu biednemu a chudobnému a mal sa dobre. Neznamená to poznať mňa?“ (Jer 22,13.15.16)

Prečítaj si text Mat 23,23–30. Čo podľa týchto veršov považuje Ježiš za najdôležitejšie? Čo má na mysli, keď hovorí, že „zanedbali...“, čo je závažnejšie v Zákone“?

Bolo by mylné domnievať sa, že na problém nespravodlivosti poukazovali len starozmluvní proroci. V mnohých príkladoch v Ježišovej službe jasne vidíme, že táto otázka bola nesmierne dôležitá aj pre samotného Krista. Úvodný text veľmi jasne ukazuje Ježišov nezmieriteľný postoj k pokryteckému konaniu zákonníkov a farizejov, ktorí zanedbávajú, „čo je závažnejšie v Zákone: spravodlivosť, milosrdenstvo a vernosť“ (Mat 23,23). V paralelnej pasáži u Lukáša Ježiš vyslovuje „beda“ nad farizejmi, ktorí „obchádzajú“ (gr. doslova „zanedbávajú“ alebo „porušujú“) „spravodlivosť a Božiu lásku“ (Luk 11,42).

APLIKÁCIA

- Zmenil by sa tvoj život, keby si sa dnes mal zamerať na to, „čo je závažnejšie v Zákone“? Ak áno, v čom? Ako sa prejavuje, keď niekto dáva dôraz na „desiatky z mäty, kôpru a rasce“, ale zabúda na to, „čo je závažnejšie v Zákone“?

„KTO JE MÔJ BLÍŽNY?“

³³No prišiel k nemu aj istý povesný, Samaritán. Keď ho uvidel, prišlo mu ho ľúto. ³⁴Pristúpil k nemu, nalial mu na rany olej a víno a obviazal mu ich. Potom ho vyložil na svoje dobytčá, zaviezol do hostinca a postaral sa o neho.

³⁵Na druhý deň vybral dva denáre, dal ich hostinskému a povedal: „Staraj sa oňho; ak na neho vynaložíš viac, na spiatocnej ceste ti to zaplatím.“ ³⁶Kto podľa teba z tých troch sa stal blížnym tomu, čo padol do rúk zbojníkov?“

³⁷On povedal: „Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo.“ A Ježiš povedal: „Chod a rob podobne!“ (Luk 10,33–37)

V príbehu zaznamenanom v Luk 10,25–37 Ježiš najprv potvrdzuje dve najdôležitejšie prikázania: milovať Boha a milovať blížneho. Vtedy sa „znalec Zákona“ chce „ospravedlniť“, a preto sa Ježiša pýta: „A kto je môj blížny?“ (Luk 10,29) V reakcii na to Ježiš rozpráva nám známe, ale v tom čase šokujúce podobstvo o milosrdnom Samaritánovi.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítajte si podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi (Luk 10,25–37). Čo hovorí táto pasáž vo svetle výziev prorokov na konanie milosrdenstva a spravodlivosti? Akým spôsobom rôzne skupiny ľudí spôsobovali nespravodlivosť „iným“ počas ľudskej histórie?

Ježiš o spravodlivosti nielen hovoril, On ju prišiel priniesť a uskutočniť. Kristus bol a bude naplnením volania a túžby prorokov po spravodlivosti (pozri Luk 4,16–21 vo svetle Iz 61,1.2). On je túžbou ľudí zo všetkých národov, najmä tých, ktorí uznávajú, že potrebujú záchranu.

V priamom protiklade k nepriateľovi, ktorý sa chopil moci a uzurpoval si Boží trón, Ježiš sa znížil a stotožnil s tými, ktorí sú v područí hriechu, nespravodlivosti a útlaku (bez toho, aby bol sám nakazený hriechom). Porazil nepriateľa tým, že v láske sám seba vydal, aby tak nastolil spravodlivosť. On je spravodlivý a ospravedľuje všetkých, ktorí veria. Ak tvrdíme, že berieme vážne Zákon, ktorého platnosť Ježiš potvrdil svojou smrťou, potom musíme brať vážne aj to, „čo je závažnejšie v Zákone“.

Žalm 9,9.10 hovorí: „On bude spravodlivo súdiť svet, národy rozsúdi podľa práva. Hospodin je útočiskom utláčanému, útočiskom v čase súženia.“ Podobne Žalm 146,7–9 dodáva, že Boh „obhajuje právo utláčaných, hladným dáva chlieb. Hospodin vyslobodzuje väzňov. Hospodin dáva slepým zrak, Hospodin dvíha sklúčených, Hospodin miluje spravodlivých. Hospodin chráni cudzincov, ujíma sa sirotu a vdovy, ale marí zámery bezbožníkov.“

Môže vari Božie slovo nejako jasnejšie zdôrazniť, že máme pomáhať a slúžiť ľuďom okolo nás, ktorí sú v núdzi a trpia?

- Čo sa môžeme naučiť zo života a služby Ježiša o pomoci tým, ktorí to potrebujú? Aj keď nemôžeme robiť zázraky ako On, mnohým ľuďom v núdzi a v ohrození môžeme poskytovať „zázračnú“ pomoc. Ako?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe Cesta lásky si prečítajte kapitolu „Sobota“ (DA 281–289; CL 180–185). „Špehovia sa neodvážili odpovedať Kristovi v prítomnosti zástupu z obavy, aby sa nedostali do ťažkostí. Vedeli, že Ježiš hovorí pravdu. Radšej by nechali človeka trpieť, než aby prestúpili vlastné tradície. Ochotne však zachraňovali zvieratá, ak by mal vlastník utrpieť škodu. Prejavovali teda väčšiu starostlivosť o nemú tvár než o človeka stvoreného na Boží obraz. To je príznačné pre každé falošné náboženstvo. Začína sa v ľudskej túžbe prevýšiť Boha, pritom však znižuje človeka pod úroveň zvieratá. Každé náboženstvo, ktoré bojuje proti Božej zvrchovanosti, pripravuje človeka o slávu, ktorú mal pri stvorení a ktorú mu chce Kristus vrátiť. Falošné náboženstvo vedie svojich stúpencov k prehliadaniu potrieb, utrpenia a práva ľudí okolo seba. Evanjelium človeka pozdvihuje. Vychádza z toho, že človek bol vykúpený Kristovou krvou, a preto zdôrazňuje citlivý prístup ku všetkým ľuďom – vrátane núdzných a trpiacich. Pán hovorí: Človeka urobím vzácnejším ako rýdze zlato a ľudí ako zlato ofírske. (Iz 13,12) Keď sa Ježiš spýtal farizejov, či je správne v sobotu urobiť niečo dobré, alebo zlé, zachrániť život, či zahubiť, nastavil vlastne zrkadlo ich bezbožným zámerom. S nenávisťou v srdci sa ho snažili zabiť, zatiaľ čo on zachraňoval život tisícom a prinášal im šťastie. Bolo lepšie zabiť v sobotu, ako sa o to usilovali sami, než uzdraviť trpiaceho, ako to urobil on? Bolo spravodlivejšie premýšľať vo svätý Boží deň o vražde, než skutkami milosrdenstva šíriť lásku ku všetkým ľuďom?“ (DA 286.287; CL 183.184)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo a ako „falošné náboženstvo vedie svojich stúpencov k prehliadaniu potrieb, utrpenia a práva ľudí okolo seba“? Čo môžeme robiť, aby sme sa cielene vyhlí takejto nedbanlivosti v našich cirkevných spoločenstvách aj mimo nich?
2. Kto je môj blížny? A kto je tvoj blížny? Akými praktickými spôsobmi nás môže nasledovanie Krista urobiť podobnejšími Samaritánovi, ktorý prekročil vtedajšie hranice a predsudky, aby prejavil lásku blížnemu?
3. Ak Boh miluje spravodlivosť a milosrdenstvo, čo môžeme robiť, aby sme konali v súlade s tým, na čom Bohu najviac záleží? Ako sa môžeme viac zamerať na to, čo Ježiš označil za „závažnejšie v Zákone“?
4. Keď premýšľame a hovoríme o súde, majme na pamäti, že Ježiš dáva v súvislosti so súdom hlavný dôraz na to, či a do akej miery aktívne milujeme iných, najmä ponížených a utláčaných. Uvažujte nad tým v kontexte veršov Mat 25,31–46.